

RADA EUROPY
EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA

CZWARTA SEKCJA

SPRAWA GRYZIECKA i GRYZIECKI p. POLSCE

(Skarga nr 46034/99)

WYROK

STRASBURG

6 maja 2003 r.

Wyrok ten stanie się prawomocny na podstawie warunków określonych przez artykuł 44 § 2 Konwencji. Wyrok ten może ulec korekcie wydawniczej.

W sprawie Gryziecka i Gryziecki p. Polsce,

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Izba) zasiadając jako Izba złożona z następujących sędziów:

Sir Nicolas BRATZA, *przewodniczącego*,

Pani E. PALM,

Pani V. STRĄŻNICKIEJ,

Pana M. FISCHBACHA,

Pana J. CASADEVALLA,

Pana R. MARUSTE,

Pana L. GARLICKIEGO, *sędziowie*,

oraz Pana M. O'BOYLA, *Szefa Kancelarii Sekcji*,

Obrađując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 8 kwietnia 2003 r.,

Wydaje następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 46034/99) wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 30 stycznia 1998 r. do Europejskiej Komisji Praw Człowieka ("Komisja"), na gruncie dawnego artykułu 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności ("Konwencja"), przez dwóch polskich obywateli, Danuty Gryzieckiej oraz Henryka Gryzieckiego ("skarżący").

2. Skarżący byli reprezentowani przez Panią Koczorowską, prawnika praktykującego w Szczecinie w Polsce. Rząd Polski ("Rząd") reprezentowany był przez swojego Pełnomocnika, Pana Krzysztofa Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący twierdzili, że ich prawo do „rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie” nie zostało poszanowane.

4. Skarga została przekazana Trybunałowi w dniu 1 listopada 1998 r., kiedy to wszedł w życie Protokół 11 do Konwencji (Artykuł 5 § 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (Artykuł 52 § 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej sekcji ustanowiono Izbę (Artykuł 27 § 1 Konwencji) zgodnie z artykułem 26 § 1 Regulaminu Trybunału.

6. W dniu 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich Sekcji (Artykuł 25 § 1 Regulaminu). Sprawa została przekazana do nowo utworzonej Czwartej sekcji (Artykuł 52 § 1 Regulaminu).

7. Na podstawie decyzji z dnia 10 stycznia 2002 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

8. Skarżący, Danuta Gryziecka ("pierwsza skarżąca") urodzona w 1950 r. oraz Henryk Gryziecki ("drugi skarżący") urodzony 1949 r. mieszkają w Niedźwiedziu w Polsce.

9. W dniu 31 sierpnia 1981 r. J.P. ("powód") pozwał skarżących do Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie domagając się zwrotu zainwestowanych sum w kurnik skarżących.

10. W dniu 11 września 1981 r. sprawa została przekazana do Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim właściwego do rozpoznania sprawy.

11. W dniu 11 listopada 1981 r. skarżący wniesli do sądu swoje powództwo. Uznali oni roszczenie powoda w stosunku do 728.000 starych złotych.

12. W dniu 17 marca 1982 r. sąd zawiesił postępowanie ponieważ powód nie wypełnił pewnego nakazu sądowego. W dniu 30 września 1982 r. adwokat powoda zwrócił się do sądu o wznowienie postępowania. W dniu 7 marca 1983 r. sąd wznowił postępowanie.

13. W dniu 22 marca 1983 r. sąd przeprowadził pierwszą rozprawę. Następnie od tego dnia do dnia 9 lutego 1989 r. sąd przeprowadził około dziewięciu rozpraw. W między czasie powód zmienił swoje powództwo.

14. W bliżej nie sprecyzowanym dniu w 1984 r. skarżący przekazali kwotę 728.000 starych złotych na konto powoda.

15. W lipcu 1984 r. powód zmarł. Następnie jego żona oraz córka ("powodowie") wstąpili do postępowania jako jego następcy prawni.

16. W dniu 9 lutego 1989 r. sąd przeprowadził rozprawę. Świadkowie nie pojawili się w sądzie. Sąd postanowił uzyskać informację z banku.

17. W bliżej nie sprecyzowanym dniu w 1989 r. powodowie zmodyfikowali swoje powództwo.

18. Od tego dnia do 9 listopada 1992 r. sąd przeprowadził kilka rozpraw. Sąd uzyskał trzy opinie biegłych, przeprowadził jedną wizję lokalną oraz przesłuchał kilku świadków. Powodowie ponownie zmienili swoje roszczenie.

19. W dniu 9 listopada 1992 r. sąd postanowił uzyskać nową opinię biegłych w celu określenia wartości pewnych prac budowlanych wykonanych przez drugiego skarżącego. Opinia biegłego została przedłożona do sądu w dniu 22 grudnia 1992 r.

20. W dniu 27 maja 1993 r. opinia biegłego została doręczona adwokatowi skarżących. W dniu 3 czerwca 1993 r. skarżący przedłożyli swoje stanowisko w stosunku do powyższej opinii. W dniu 19 kwietnia 1994 r. powodowie poprosili sąd o wyznaczenie daty rozprawy.

21. W dniu 7 lipca i 11 sierpnia 1994 r. sąd zwrócił się do stron o przygotowanie dowodów na poparcie swoich stanowisk.

22. W dniu 19 maja 1995 r. sąd przeprowadził rozprawę oraz przesłuchał niektórych świadków. Sąd zwrócił się również do adwokata powodów o sprecyzowanie roszczenia oraz o przedłożenie aktu małżeństwa zmarłego powoda. W dniu 5 kwietnia 1996 r. powodowie sprecyzowali wartość swojego roszczenia.

23. W dniach 10 i 21 maja 1996 r., powodowie zwrócili się do sądu o wyznaczenie rozprawy. W międzyczasie sprawa została przekazana nowemu sędziemu.

24. W dniu 20 sierpnia 1996 r. sąd postanowił uzyskać nową opinię biegłego w celu ustalenia wartości gruntu na którym znajdował się kurnik. W dniu 12 listopada 1996 r. opinia biegłego została przedłożona do sądu. W dniu 11 grudnia 1996 r. opinia została doręczona skarżącym. W dniu 27 grudnia 1996 skarżący przedstawili swoje stanowisko w stosunku do powyższej opinii.

25. W dniu 14 stycznia 1997 r. adwokat powodów zwrócił się do sądu o wyznaczenie rozprawy. W dniu 18 marca 1997 r. skarżący przedstawili sądowi swoje roszczenia.

26. W dniu 24 marca 1997 r. sąd przeprowadził rozprawę. Skarżący zwrócili się do sądu o zaliczenie spłaty pożyczki bankowej oraz płatności dokonanej na rzecz pierwotnego powoda w 1984 r. Skarżący zwrócili się również do sądu o uzyskanie dowodów z rejestru gruntów. Sąd wyznaczył stronom miesięczny termin na przedłożenie odpowiedniej dokumentacji. Następnie, w dniu 22 kwietnia 1997 r. strony przedstawiły w sądzie swoje roszczenia. W dniu 22 maja 1997 r. skarżący przedłożyli swoje dodatkowe roszczenia.

27. W dniach 2 czerwca oraz 14 lipca 1997 r. sąd przeprowadził rozprawy. W obydwu przypadkach pewien świadek nie pojawił się w sądzie. Sąd nałożył na niego grzywnę. W dniu 16 września 1997 r. powodowie ponownie zmodyfikowali swoje powództwo.

28. W dniu 17 września 1997 r. sąd przeprowadził rozprawę oraz przesłuchał jednego świadka. Skarżący zwrócili się do sądu o uzyskanie opinii biegłego w celu ustalenia zindeksowanej wartości spłaty pożyczki bankowej oraz płatności dokonanej przez skarżących w 1984 r.

29. W międzyczasie sprawa została przekazana nowemu sędziemu. Następnie, w dniu 22 stycznia 1998 r. sąd przeprowadził rozprawę.

30. W dniu 12 marca 1998 r. sąd przeprowadził rozprawę. Skarżący wycofali swoje powództwo w stosunku do pierwszego skarżącego. Sąd zakończył postępowanie. Sąd nie uzyskał opinii biegłego mimo że skarżący przygotowali pewną sumę na sporządzenie takiej opinii.

31. W dniu 26 marca 1998 r. sąd wydał wyrok. Częściowo uwzględnił roszczenie córki pierwotnego powoda w stosunku do drugiego skarżącego oraz oddalił roszczenie żony pierwotnego powoda. Sąd umorzył

postępowanie w stosunku do pierwszego skarżącego. Żadna ze stron nie złożyła odwołania od powyższego wyroku.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ARTYKUŁU 6 § 1 KONWENCJI

32. Skarżący skarżyli się, że długość postępowania w ich sprawie przekroczyła rozsądny termin w rozumieniu artykułu 6 § 1 Konwencji. Artykuł ten we właściwej części stwierdza:

“Każdy ma prawo do sprawiedliwego i publicznego rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez niezawisły i bezstronny sąd ustanowiony ustawą przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym [...]”.

33. Rząd zakwestionował tę opinię.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

34. Postępowanie rozpoczęło się w dniu 31 sierpnia 1981 r., kiedy to powód pozwał skarżących do Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie. Jednakże okres podlegający rozpatrzeniu nie rozpoczął się w tym dniu, ale w dniu 1 maja 1993 r. kiedy to weszła w życie deklaracja Polski o uznaniu prawa do skargi indywidualnej dla celów dawnego artykułu 25 Konwencji. Postępowanie zakończyło się w dniu 26 marca 1998 r., czyli w dniu wydania wyroku przez Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim. Całkowita długość sprawy skarżących w dniu wydania wyroku wynosi zatem 16 lat, 6 miesięcy i 26 dni, z czego 4 lata, 10 miesięcy i 25 dni podlega pod jurysdykcję Trybunału *ratione temporis*.

35. Trybunał odnotowuje, że w celu oceny, czy długość przedmiotowego postępowania była rozsądna należy wziąć pod uwagę stan sprawy osiągnięty w dniu 1 maja 1993 r. (zobacz między innymi wyrok w sprawie *Humen p. Polsce* [GC], nr 26614/95, §§ 58-59, 15 października 1999 r., niepublikowany).

B. Rozsądna długość postępowania

36. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania musi być oceniana w świetle konkretnych okoliczności sprawy oraz biorąc pod uwagę kryteria wypracowane w orzecznictwie Trybunału, w szczególności, czy sprawa była skomplikowana, postępowanie skarżącego oraz właściwych władz, a także jakie są konsekwencje postępowania dla skarżącego (zobacz na przykład sprawę *Humen p. Polsce* cytowany powyżej, § 60; oraz *Frydlender p. Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

1. Skomplikowany charakter sprawy

37. Rząd stwierdził, że sprawa sama w sobie nie była skomplikowana. Jednakże stała się skomplikowana przez fakt, że sąd musiał uzyskać opinie biegłych w celu ustalenia wartości pewnych prac budowlanych wykonanych przez drugiego skarżącego, wartości gruntu oraz wysokości kwoty pieniędzy zainwestowanych przez powoda na nieruchomości. Co więcej, Rząd twierdził, że w dwóch przypadkach powodowie zmodyfikowali swoje roszczenie, co przyczyniło się do skomplikowania sprawy.

38. Skarżący nie zgodzili się z Rządem i przekonywali, że sprawa nie była skomplikowana.

39. Trybunał uznaje, że nawet jeżeli sprawa była do pewnego stopnia skomplikowana ze względu na konieczność uzyskania rozległych opinii, to nie można powiedzieć, że fakt ten sam w sobie usprawiedliwia długość postępowania. W dalszej części Trybunał uznaje, że pozostałe powody podnoszone przez Rząd również nie mogą usprawiedliwiać długości postępowania.

2. Postępowanie skarżących

40. Trybunał odnotowuje, że pozostaje bezspornym, że postępowanie skarżących nie przyczyniło się do długości postępowania.

3. Postępowanie władz sądowych oraz konsekwencje postępowania dla skarżących

41. Rząd uznał, że po 1 maja 1993 r. właściwe sądy działały z należytą starannością w prowadzeniu sprawy skarżących. Jednakże Rząd przyznał, że wymóg „rozsądnego terminu” nie był poszanowany przez władze przed tym dniem. Co więcej, Rząd uznał, że dwukrotne przydzielenie sprawy nowym sędziom przyczyniło się do zwłoki w postępowaniu. Na zakończenie, Rząd przekonywał, że konsekwencje spornego postępowania miały wyłącznie charakter finansowy. W konsekwencji, szczególna staranność nie była wymagana od władz w niniejszej sprawie.

42. Skarżący twierdzili, że sądy nie prowadziły ich sprawy z należytą starannością. W tym względzie odwołali się oni do następujących okresów

przewlekłości: od 1 maja 1993 r. do 19 maja 1995 r., od 19 maja 1995 r. do 20 sierpnia 1996 r. oraz od 20 sierpnia 1996 r. do 24 marca 1997 r. Co więcej, skarżący stwierdzili, że wycofanie przez powodów swojego powództwa w stosunku do pierwszego skarżącego ułatwiło postępowanie. Skarżący podsumowali, że miało miejsce naruszenie artykułu 6 § 1 Konwencji.

43. Trybunał odnotowuje, że w dniu 1 maja 1993 r., czyli dzień w którym Polska uznała prawo do skarg indywidualnych, postępowanie przed sądem rejonowym trwały już 11 lat, 7 miesięcy i 20 dni (zobacz punkty 10-20 powyżej). Sądowi zajęło kolejne 4 lata, 10 miesięcy i 25 dni w celu rozpatrzenia powództwa (zobacz punkty 20-31 powyżej).

44. Trybunał zauważa, że w tej sprawie sędzia sprawozdawca został dwukrotnie zmieniony. Fakt ten bez wątpienia przyczynił się do długości postępowania (zobacz punkty 23 i 29 powyżej).

45. Pozostawiając kwestię tego, czy pozwane Państwo może być pociągnięte do odpowiedzialności za każdą zwłokę w postępowaniu, należy odnotować, że po 1 maja 1993 r. istniały okresy zwłoki, które można przypisać władzom. Trybunał zwraca uwagę na ponad roczną zwłokę w okresie między 3 czerwca 1993 r. a 7 lipca 1994 r. (zobacz punkty 20 i 21 powyżej). W dalszej części Trybunał zauważa, że istniała zwłoka prawie dwóch lat między 19 maja 1995 r. a 24 marca 1997 r., kiedy to nie odbyła się żadna rozprawa (zobacz punkty 22-26 powyżej). Trybunał odnotowuje, że sąd czekał ponad rok by adwokat powoda sprecyzował swoje roszczenie (zobacz punkt 22 powyżej). Trybunał uznaje, że obserwacje Rządu nie wyjaśniają przyczyn tych zwłok.

46. Co więcej, Trybunał przypomina, że artykuł 6 § 1 nakłada na Państwa Strony Konwencji obowiązek zorganizowania swojego wymiaru sprawiedliwości w taki sposób by sądy mogły sprostać nałożonym wymogom, włącznie z obowiązkiem rozstrzygnięcia spraw w rozsądnym terminie (zobacz między innymi wyrok w sprawie *Duclos p. Francji* z dnia 17 grudnia 1996 r., *Reports* 1996-VI, str. 2180–81, § 55 *in fine*). W związku z czym zwłoki w postępowaniu muszą być w dużej mierze przypisane władzom krajowym.

47. Mając na uwadze okoliczności sprawy oraz biorąc pod uwagę całkowitą długość postępowania Trybunał uznaje, że wymóg „rozsądnego terminu” zawarty w artykule 6 § 1 Konwencji nie został w obecnej sprawie poszanowany. Tym samym miało miejsce naruszenie tego postanowienia.

II. ZASTOSOWANIE ARTYKUŁU 41 KONWENCJI

48. Artykuł 41 Konwencji stwierdza:

“Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

49. Skarżący nie dochodzili przed Trybunałem szkody pieniężnej. Jednakże z tytułu szkody niepieniężnej skarżący domagali się zasądzenia na ich rzecz 25.000 złotych w celu zrekompensowania ich cierpienia moralnego wynikającego z przewlekłego postępowania.

50. Rząd nie ustosunkował się do roszczenia skarżących.

51. Trybunał przyznaje, że skarżący z pewnością doznali krzywdy moralnej, takiej jak stres i frustracja wynikająca z niewłaściwego przedłużania ich sprawy. Dokonując oceny na zasadzie sprawiedliwości Trybunał zasądza na rzecz skarżących z tego tytułu 6.250 euro.

B. Koszty i wydatki

52. Skarżący domagali się również 13.267.30 złotych z tytułu kosztów i wydatków prawnych poniesionych przy przygotowywaniu i obronie swojej sprawy przed Trybunałem. Wchodziło w to 65 godzin po godzinnej stawce 200 złotych oraz kwoty 267.30 złotych wydanych na listy polecone.

53. Rząd nie ustosunkował się do powyższych roszczeń skarżących.

54. Biorąc pod uwagę zasady słuszności Trybunał zasądza na rzecz skarżących 1.500 euro wraz z jakimkolwiek podatkiem od wartości dodanej, który może zostać naliczony.

C. Odsetki

55. Trybunał uznaje za właściwe by odsetki w razie zwłoki zostały ustalone w oparciu o marginalne stopy kredytowe Europejskiego Banku Centralnego, do których należy doliczyć trzy punkty procentowe (zobacz *Christine Goodwin p. Zjednoczonemu Królestwu* [GC], nr 28957/95, § 124, mający być opublikowany w ECHR 2002 - ...).

Z TYCH POWODÓW TRYBUNAŁ JEDNOGŁOŚNIE

1. *Uznaje*, że miało miejsce naruszenie artykułu 6 § 1 Konwencji;
2. *Uznaje*,
 - (a) że pozwane Państwo ma zapłacić skarżącym w przeciągu trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok się uprawomocni zgodnie z artykułem 44 § 2 Konwencji następujące kwoty:
 - (i) EUR 6.250 (sześć tysięcy dwieście pięćdziesiąt euro) z tytułu szkody niepieniężnej, która to kwota zostanie przeliczona na walutę pozwanego Państwa po kursie z dnia uregulowania należności;
 - (ii) EUR 1.500 (jeden tysiąc pięćset euro) z tytułu kosztów i wydatków, plus jakikolwiek podatek jaki może zostać naliczony;
 - (iii) jakikolwiek podatek jaki może zostać naliczony od powyższych kwot;
 - (b) że od upływu wyżej wymienionych trzech miesięcy do dnia uregulowania należności płatne będą zwykłe odsetki od powyższej kwoty po kursie równym marginalnej stawce kredytowej Europejskiego Banku Centralnego z okresu zwłoki plus trzy punkty procentowe;
3. *Oddala* pozostałe roszczenia skarżących o zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i notyfikowano na piśmie w dniu 6 maja 2003 r., zgodnie z artykułem 77 §§ 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancierz

Nicolas BRATZA
Przewodniczący